

TEMPS DE VÍDEO. 1965-2005
Col·lecció Nouveaux Médias del Centre Pompidou
amb la participació de la Col·lecció d'Art
Contemporani Fundació "la Caixa"

Dossier de premsa

CaixaForum

Del 28 de setembre de 2005 al 8 de gener de 2006

CaixaForum reconstrueix la història del vídeo de creació a partir de 32 obres de la Col·lecció Nouveaux Médias del Centre Pompidou i 2 de la Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa"

Temps de vídeo. 1965-2005

La Lluna és la televisió més antiga. Així ho va constatar el pioner Nam June Paik (Seül, Corea, 1932), qui el 1963 va introduir per primer cop una obra televisiva en l'espai museístic. Dos anys després va reproduir el cicle lunar utilitzant disset televisors col·locats sobre peanyes a l'interior d'una sala obscura. En cada aparell apareixia una fase de la Lluna, la forma de la qual era el resultat de la transformació del senyal lumínic mitjançant un imant muntat en el tub de raigs catòdics. El títol? *Moon is the Oldest TV*. Precisament, aquesta obra (única i històrica) és la més antiga de la Col·lecció Nouveaux Médias del Centre Pompidou, que amb 75 instal·lacions multimèdia i 1.200 edicions múltiples constitueix una de les col·leccions més importants de 'nous mitjans' del panorama internacional. També és la més antiga de *Temps de vídeo. 1965-2005*, exposició que reconstrueix a CaixaForum la història del vídeo de creació a partir de cinc apartats: a *La televisió imaginària* i *Recerca d'identitat* (sala 1) s'exploren qüestions sobre l'essència i l'estructura del propi mitjà; per la seva banda, a *De la cinta de vídeo a la instal·lació, Després del cinema i Perspectives contemporànies* (sala 2) es tracten qüestions com ara l'estatus de l'artista, el rol de l'espectador o la relació entre ficció i document. Quaranta anys d'història reflectits a 32 obres de la Col·lecció Nouveaux Médias del Centre Pompidou i 2 peces de la Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa". La mostra reuneix des de les primeres obres realitzades amb pocs mitjans fins a l'important desplegament de recursos audiovisuals de les darreres produccions. Alguns dels artistes són Samuel Beckett, Jean-Luc Godard, Gary Hill, Dan Graham, Chris Marker, Bruce Nauman, Bill Viola i Douglas Gordon, entre un total de 30.

L'exposició *Temps de vídeo. 1965-2005. Col·lecció Nouveaux Médias del Centre Pompidou amb la participació de la Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa"* es podrà visitar a CaixaForum (av. del Marquès de Comillas, 6-8, Barcelona), del 28 de setembre de 2005 al 8 de gener de 2006. La comissària és Christine van Assche, conservadora del Departament Nouveaux Médias del Musée National d'Art Moderne, Centre Pompidou (París).

Donar a conèixer la creació contemporània trencant les barreres que, sovint, la separen del públic és un dels objectius de l'Obra Social "la Caixa". Ja el 1990, la Fundació "la Caixa" va presentar a Barcelona *Passages de l'Image*, exposició produïda pel Centre Georges Pompidou (i també comissariada per Christine van Assche) que va arribar a ser un punt de referència en el camp dels nous llenguatges artístics. L'exposició presentava l'obra d'una sèrie d'artistes europeus i americans que treballaven amb el vídeo i les instal·lacions multimèdia, i mostrava l'extraordinària capacitat de les noves tecnologies per expressar les inquietuds de l'home contemporani.

Quinze anys després d'aquella exposició pionera, la Fundació "la Caixa" i el Centre Pompidou tornen a col·laborar amb un nou projecte sobre vídeo de gran envergadura. A l'interstici que separa una i altra exposició, l'extraordinari desenvolupament de la tecnologia ha afavorit l'aparició de nous mitjans artístics (l'art per ordinador, els llocs d'Internet), mentre que l'expansió de la tecnologia digital ha permès assolir una qualitat d'imatge que, fins fa molt poc, només estava a l'abast del cinema. El panorama és més ampli i divers que mai.

Mirar enrere, fer balanç del que han estat els quaranta anys de producció audiovisual, construir una seqüència que permeti comprendre l'evolució dels nous llenguatges artístics i valorar les aportacions dels principals creadors és l'objectiu de *Temps de vídeo. 1965-2005. Col·lecció Nouveaux Médias del Centre Pompidou amb la participació de la Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa"*, exposició excepcional per l'amplitud de la selecció i la qualitat d'obres presents. Per primer cop, i fora del marc del Centre Pompidou, es reuneix una àmplia selecció d'obres de la seva col·lecció (algunes d'elles cèlebres, encara que rarament exposades) que reconstrueix el panorama complet de l'art de les instal·lacions multimèdia.

L'exposició pretén apuntar, precisament, una aproximació a les diferents tipologies i models des dels quals s'ha articulat una gran part de la producció artística videogràfica, a partir de 34 obres de 30 artistes. La mostra, que ocupa simultàniament les sales 1 i 2 de CaixaForum, s'estructura en cinc apartats: a *La televisió imaginària* i *Recerca d'identitat* (sala 1) s'exploren qüestions sobre l'essència i l'estructura del mateix medi. Per la seva banda, a *De la cinta de vídeo a la instal·lació*, *Després del cinema* i *Perspectives contemporànies* (sala 2) es tracten qüestions com ara l'estatus de l'artista, el rol de l'espectador o la relació entre la ficció i el document.

Els **artistes representats** a l'exposició són Samuel Beckett, Dara Birnbaum, Peter Campus, Cui Xiuwen, Stan Douglas, Valie Export, Dora García, Jean-Luc Godard, Douglas Gordon, Dan Graham, Johan Grimonprez, Gary Hill, Pierre Huyghe, Isaac Julien, Thierry Kuntzel, Matthieu Laurette, Mark Leckey, Chris Marker, Aernout Mik, Antoni Muntadas, Bruce Nauman, Jun N'Guyen-Hatsushiba, Marcel Odenbach, João Onofre, Tony Oursler, Nam June Paik, Javier Peñafiel, Walid Raad, Martial Raysse i Bill Viola.

'Nous mitjans'

El vídeo com a mitjà d'expressió creativa va néixer al començament de la dècada de 1960 i s'ha desenvolupat considerablement al llarg dels darrers quaranta anys, tot modificant de forma progressiva les seves recerques i la seva denominació fins adoptar, a partir de la dècada de 1980, la designació internacional de 'nous mitjans'.

El vídeo, que comparteix el mateix suport que la televisió, va intentar inicialment obrir-se camí entre els programes existents i va proposar unes "obres ideals" per a una audiència àmplia (Nam June Paik). Més endavant, els videoartistes van adoptar posicions més crítiques enfront de les emissions televisives (Dara Birnbaum). Paral·lelament, a partir de 1960, el vídeo (més pràctic que el cinema) va servir per a preservar la memòria, a través de la gravació de diferents *performances*. Aquests dos corrents que van caracteritzar el vídeo als seus orígens (televisió imaginària i gravació en directe) es van concretar, d'una banda, en un cert nombre d'experimentacions pròpies del mitjà (circuit tancat, *feedback*, incrustació, alentiment/acceleració), tot coincidint amb el treball crític sobre les imatges i els continguts dels programes televisius, i, de l'altra, en les recerques d'identitat fenomenològiques i relatives a les problemàtiques sexuals i racials.

Els artistes, tant si procedien d'altres disciplines –instal·lació, *performance*, pintura, escultura, arquitectura, música, cinema, dansa– (Bruce Nauman, Chris Marker) com si experimentaven únicament amb el vídeo (Gary Hill) van crear obres de tres categories diferents: vídeos (emesos a través de monitors), escultures (muntatges d'un o diversos televisors o monitors) i instal·lacions (dispositius espacials que van implicar l'espectador). L'exposició mostra el pas, en la dècada de 1970, del vídeo simple a l'organització de diversos vídeos en l'espai i a l'adopció d'una funció crítica respecte a l'estatus de l'espectador i la seva relació amb l'obra (Samuel Beckett, Peter Campus, Dan Graham, Bruce Nauman).

L'experimentació amb aquest mitjà va evolucionar durant la dècada de 1980 i 1990 fins a la instal·lació com a dispositiu discursiu, descomponent els codis cinematogràfics narratius, els paràmetres constitutius de la instal·lació espacial, el rol mental actiu de l'espectador i les modalitats de la instal·lació com a exposició (Douglas Gordon, Pierre Huyghe, Isaac Julien). Els nous mitjans no només han integrat el so com una de les constants de la seva creació, sinó que han delegat gran part dels seus paràmetres (suports digitals, equips de difusió) en la informàtica. L'expressió 'nous mitjans' comprèn aquesta evolució natural que respon tant a raons estètiques com econòmiques.

A partir de l'any 2000 han sorgit diverses direccions estètiques (investigacions tecnològiques, interactivitat, teatralització...). La que ha merescut una major atenció per la nostra banda en aquesta exposició és la que s'ha centrat en l'interès dels artistes per la realitat i els problemes del món. L'elecció no solament ens permet deixar de jutjar les pràctiques artístiques des del punt de vista occidental, com es feia a la dècada de 1960 i 1970, sinó també obrir i tancar l'exposició amb referències a la diferència i a les cultures veïnes. Això s'anunciava ja de forma premonitòria al vídeo *Global Groove* (solc global), realitzat el 1973 per l'artista coreà Nam June Paik. Els nous mitjans són, efectivament, en aquella part del món, una forma de creació molt utilitzada (Jun Nguyen-Hatsushiba, Walid Raad, Cui Xiuwen).

Aquesta lectura cronològica és paral·lela a un recorregut transversal que relaciona les creacions dels anys seixanta, setanta i vuitanta (Bruce Nauman) amb les obres d'artistes més joves (João Onofre), ja que aquestes darreres prenen les obres d'aquella època com a models.

Amb motiu de l'exposició, s'ha editat un catàleg de 192 pàgines amb textos de Christine Van Assche, Françoise Parfait i François Michaud.

Activitats complementàries - Curs Matins d'Art

Pantalles i miralls als museus

Del 6 d'octubre al 3 de novembre

Una mirada panoràmica sobre l'evolució de la pràctica del vídeo i les seves repercussions en la producció artística, la relació amb el museu, el col·leccionisme i els moviments socials. Aquest curs seguirà un recorregut cronològic i temàtic pel treball de més de 50 artistes imprescindibles a l'hora d'abordar les produccions videogràfiques més recents.

- Dijous 6 d'octubre (11.30 h)
Nous discursos, nous formats. El set televisiu com a dispositiu artístic (Nam June Paik, Valie Export i Dan Graham)
- Dijous 13 d'octubre (11.30 h)
Percepció i participació. Vídeo, TV, arquitectura i audiència (Chris Marker, Stan Douglas, Matthieu Laurette, Yoko Ono & John Lennon, Dan Graham, Michael Snow, Bruce Nauman, Douglas Gordon)
- Dijous 20 d'octubre (11.30 h)
Identitat i vida quotidiana. De la cinta de vídeo a la videoinstal·lació (Vito Acconci, Valie Export, Fiona Tan, Eulàlia Valldosera, Chris Cunningham, Peter Fischli & David Weiss, Gary Hill, Doug Aitken, Elija-Liisa Ahtila, Pipilotti Rist, Jordi Colomer)
- Dijous 27 d'octubre (11.30 h)
Noves narratives: vídeo i cinema [post-cinema] (David Lamelas, Isaac Julien, Pierre Huyghe, Douglas Gordon, Steve Mc Queen, Jean Luc Godard, Jonas Mekas)
- Dijous 3 de novembre (11.30 h)
Entre les arts visuals y els documentals. Live cinema / Real time (Walid Raad/The Atlas Group, Cui Xiuwen, Fiona Tan, Rashid Masharawi, Chantal Akerman, The Farmers Manual, 242 Pilots, D-Fuse, Netochka Nezvanova, Light Surgeons)

Curso a càrrec **de Rosa Pera**, crítica d'art i comissària independent

---

Activitats complementàries - Videoart

Amb motiu de l'exposició *Temps de vídeo. 1965-2005* i en el marc de la fira de Videoart Loop, la Mediateca dedica una taula rodona a debatre el tema de les col·leccions i els arxius de vídeo, i una jornada de debat per a reflexionar sobre els senyals evidents d'un procés d'audiovisualització de l'art contemporani.

- **Taula rodona *Les col·leccions d'art dels nous mitjans: presentació, difusió, conservació***

Divendres 11 de novembre, a les 19.30 h

Presentacions museístiques i privades; difusió real i virtual; criteris de conservació.

Es conserva tot, però cal conservar-ho tot?

Amb la participació dels artistes **Dora García, Isaac Julien i Javier Peñafiel**

Modera **Christine van Assche**, comissària de l'exposició i conservadora de la col·lecció Nouveaux Médias del Centre Pompidou.

- **Jornada *L'audiovisualització de l'art. Del film d'art al screen art***

Dijous 24 de novembre, de 11 a 19 h

11.00 h - Presentació: *Es pot parlar d'un procés d'audiovisualització de l'art contemporani?* Coordinat per la **Mediateca** de l'Obra Social - Fundació "la Caixa"

12.00 h - Primer debat: *De com s'ha produït l'increment de la presència del que és audiovisual.* **Antonio Cerveira-Pinto**, consultor d'art i tecnologia, pedagog i productor cultural, Lisboa; i **Gabriel Villota**, escriptor, Bilbao

16.00 h - Segon debat: *Què hem guanyat, què hem perdut, en un procés complex ple de singularitats?* **Carlos Jiménez**, crític d'art de El País; i **Daniel García-Andújar**, artista

18.00 h - Tercer debat: *Sobre el paper de les institucions artístiques.* **Iris Dressler**, codirectora de la Württembergischer Kunstverein, Stuttgart; i **Berta Sichel**, cap del Departament d'Audiovisuals del Museu Nacional Centro Arte Reina Sofía, Madrid

Temps de vídeo. 1965-2005

Del 28 de setembre de 2005 al 8 de gener de 2006

Inauguració: dimarts 27 de setembre de 2005, a les 20 hores

CaixaForum

Av. del Marquès de Comillas, 6-8
08038 Barcelona

Horari:

De dimarts a diumenge i festius, de 10 a 20 h
Dilluns tancat, excepte festius

Servei d'Informació

www.fundacion.lacaixa.es
info.fundacio@lacaixa.es
Tel. 902 22 30 40

Entrada gratuïta a l'exposició

- **Curs Matins d'Art:** 2,00 € per sessió (Carnet Jove i Carnet +25: 1,00 €)
- **Taula rodona:** 2,00 € (Carnet Jove i Carnet +25: 1,00 €)
- **Jornada:** 4,00 € (Carnet Jove i Carnet +25: 2,00 €)

FOTOGRAFIA DE PORTADA: Isaac Julien (Londres, Regne Unit, 1960). *Baltimore*, 2003. Instal·lació audiovisual. Durada: 11'36". Col·lecció Mnam-Cci, Centre Pompidou, París. Exposició *Temps de vídeo. 1965 - 2005*. Col·lecció *Nouveaux Médias del Centre Pompidou amb la participació de la Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa"*. CaixaForum - Fundació "la Caixa"

Per a més informació i material gràfic, adreceu-vos a:

Inés Martínez Ribas

Departament de Comunicació de l'Obra Social - Fundació "la Caixa"

Av. Diagonal, 621, torre 2, planta 11. 08028 Barcelona

Telèfon: 93 404 60 73. Fax: 93 404 61 16 / 60 80

ines.martinez.fundacio@lacaixa.es